

Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
Львівська комерційна академія
Донецький економіко-правовий кооперативний технікум
імені М. П. Балліна
Полтавський обласний центр перепідготовки
та підвищення кваліфікації працівників
органів державної влади, органів місцевого самоврядування,
державних підприємств, установ і організацій
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ РОЗВИТКУ ПРИВАТНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ: ОСВІТНІЙ ВИМІР

**Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
4 червня 2015 року**

Полтава – 2015

УДК 341.9(477):37
ББК 67.9(4Укр)301.12
Т65

*Розповсюдження та тиражування без дозволу
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет
економіки і торгівлі» заборонено*

Редакційна колегія:

- Лаврик Г.В.** – д.ю.н., завідувач кафедри правознавства
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет
економіки і торгівлі»,
- Гладкий С.О.** – д.ю.н., професор кафедри правознавства
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет
економіки і торгівлі»

Традиції та інновації розвитку приватного права в Україні:
Т 65 **освітній вимір** : Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної
конференції 4 червня 2015 р. – Полтава : ПУЕТ, 2015. – 90 с.

У збірнику містяться матеріали наукових праць учених, студентів вищих навчальних закладів, що присвячені відродженню приватного права в Україні в загальнотеоретичному, галузевому (цивілістичному) та педагогічному вимірах цього процесу.

Розрахований на студентів, аспірантів, викладачів, науковців, державних службовців та фахівців гуманітарного профілю.

Матеріали друкуються мовою оригіналу.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори та рецензенти.

УДК 341.9(477):37
ББК 67.9(4Укр)301.12

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки
і торгівлі», 2015

ЗМІСТ

Лаврик Г. В. Роль та місце принципу рівності в системі принципів правового статусу особи	4
Гладкий С. О. Рецепція римського права в сучасній Україні: культурно-психологічні передумови.....	7
Божко В. М. Втілення принципу справедливості в нормах приватного права.....	11
Стрілець В. В. Продовольча політика революційних комітетів Полтавської губернії (грудень 1919 – квітень 1920 рр.) як прояв витіснення приватного права	15
Ратушна Б. П. Мотивованість судового рішення як елемент справедливого судового розгляду цивільних справ	18
Чабан О. М. Правове регулювання договору про спільну інвестиційну діяльність	20
Козаченко А. І. Цивільна правосуб'єктність особи за «Зібранням малоросійських прав» 1807 року	23
Колісник А. С. Право на відтворення примірників комп'ютерних програм.....	25
Коросташов О. М. Особливості правового регулювання електронної торгівлі в Україні.....	27
Купченя Л. І. Проблемні питання дихотомії права України	32
Дудченко О. С. Технологія застосування юридичних задач (ситуацій) під час вивчення приватного права.....	35
Терела Г. В. Соціальне партнерство як один із принципів нагляду і контролю за додержанням законодавства про працю: історичні аспекти.....	39
Харченко Т. О. Правовий статус біженців і переселенців: міжнародно-правове і національне регулювання.....	43
Кульчій О. О. Законодавче забезпечення спрощення ведення бізнесу в Україні: позитивні та негативні тенденції	46

<i>Ляхівненко С. М.</i> Приватноправові ідеї на початку ХХ ст. у працях Б. О. Кістяківського.....	49
<i>Граб С. О.</i> В'ячеслав Липинський про майбутню Українську державу: основні політичні та правові ідеї.....	52
<i>Санагурська Г. М.</i> Поширення австрійського приватного права на західноукраїнських землях.....	55
<i>Сало В. А.</i> Правовий статус жінки в законодавстві УРСР (1945–1991 рр.).....	58
<i>Чехова А. В., Ляхівненко С. М.</i> Правове регулювання придбання транспортного засобу за кордоном та його тимчасового ввезення на митну територію України	63
<i>Підченко С. О., Ляхівненко С. М.</i> Позитивні та негативні наслідки вступу України в СОТ.....	65
<i>Дзюбенко В. О.</i> Правова природа шлюбного договору.....	68
<i>Черних Є. П.</i> Договір довічного утримання: проблеми виконання	72
<i>Чишка С. С.</i> Правова природа договору фрахтування	74
<i>Кочеткова К. І.</i> Щодо розмежування категорій «будинки дитини» та «інтернатні заклади».....	77
<i>Зінов'єва А. О.</i> Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу	80
<i>Боберська К. Г., Ільїна П. Г.</i> Особливості правосуб'єктності ТНК та їх роль у системі міжнародних економічних відносин	83
<i>Грігорян М. А.</i> Юридичні факти у механізмі правового регулювання.....	86

7. Римаренко Ю. І. Міжнародне міграційне право : підручник. Університетський курс. – К. : КНТ, 2007. – 640 с.
8. Герасименко Є. С. Визначення притулку в законодавстві України: його співвідношення з правовим статусом біженців і внутрішньо переміщених осіб / Є. С. Герасименко // Адміністративне право і процес. – 2014. – № 3(9). – С. 208-218.
9. Internal Displacement Map [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://unhcr.org.ua/en/2011-08-26-06-58-56/news-archive/1244-internal-displacement-map>

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПРОЩЕННЯ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Кульчій О. О., к.ю.н.,

доцент кафедри правознавства ПУЕТ

Спрощення ведення бізнесу та поліпшення інвестиційного клімату в Україні не є новим завданням. Цією проблемою влада опікується щонайменше останні 10 років. Сформовано нормативно-правову базу, прийнято та впроваджено програми спрощення ведення бізнесу. Однак засоби досягнення поставленої мети не завжди можливо охарактеризувати як виважені та збалансовані.

Крім того, легкість ведення бізнесу в державі є важливим індикатором, на який звертають увагу потенційні інвестори. Відтак чимало країн змагаються між собою за вищі рядки у рейтингу держав за цим показником. Одним із найбільш авторитетних рейтингів за цим показником є проект «Ведення бізнесу» («Doing Business») Світового банку, який дозволяє об'єктивно оцінити нормативно-правові акти, що регулюють підприємницьку діяльність, та забезпечення їх дотримання у 189 країнах. Сам проект веде свій відлік з 2002 року і передбачає застосування в усіх державах єдиної типової методики дослідження та аналізу витрат, необхідних для започаткування та здійснення господарської діяльності. Тож це повинно сприяти об'єктивній оцінці усіх держав за цими критеріями. Крім того, проект ставить за мету стимулювати держави удосконалювати законодавче регулювання у сфері господарювання з метою поліпшення своєї рейтингової позиції.

В умовах кризи увага до спрощення ведення бізнесу пояснюється як гострим дефіцитом фінансових ресурсів, які необхідно залучати будь-якою ціною, а також внутрішньополітичними чинниками –

необхідністю продемонструвати позитивні результати діяльності власному електорату.

Відтак, упродовж останніх років процес законодавчого забезпечення спрощення ведення бізнесу помітно інтенсифікувався. Не ставлячи собі за мету детального опрацювання усіх нормативних актів, що визначають цей процес, обмежимося календарним проміжком часу 2014 – I пол. 2015 рр.

Ключовими нормативними актами, що були покликані реалізувати тенденцію на спрощення ведення бізнесу упродовж цього періоду були Закони України: «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення процедури державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичних осіб – підприємців за заявницьким принципом» від 13.05.2014 р. за № 1258-VII; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)» від 12.02.2015 р. за № 191-VIII; «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28.12.2014 р. за № 71-VIII; «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 р. № 222-VIII; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу» від 15.04.2014 р. за № 1206-VII та інші.

Вітчизняні урядовці поспішили оголосити, що завдяки законодавчим новаціям (хоча, звісно, далеко не усі вони вже враховані рейтингом) Україна за один рік підвищила свою позицію в рейтингу на 16 пунктів, посівши 96 місце (2014 р. – 112, 2013 р. – 137 місце). Не заперечуючи цього факту, слід враховувати, що цього року дещо змінилася методика визначення рейтингу, що частково також могло вплинути на позицію України. Крім того, надзвичайно цікавим є аналіз структури рейтингу за окремими складовими. Так, за реєстрацією підприємств Україна опустилася на 7 пунктів, як і за багатьма іншими параметрами. У той час, як найбільший прогрес, на думку авторів рейтингу, Україна мала у царині реєстрації власності (+29) та у сфері оподаткування (+49). Саме останні дві сфери забезпечили Україні підвищення рейтингу. Однак враховуючи той факт, що рейтинг на наступний рік оприлюднюється наприкінці попереднього (рейтинг 2015 р. став відомий наприкінці жовтня 2014 року), зрозуміло, що досягнення нового уряду в ньому ще не враховані і стануть предметом дослідження авторів рейтингу дещо згодом.

Водночас слід зауважити, що будь-які рейтинги спроможні ефективно оцінювати, здебільшого, кількісні показники і мало придатні для об'єктивної оцінки якісного становища щодо реалізації тих чи інших правовідносин у державі. Це враховують і цим

користуються законодавці багатьох держав (як правило, не дуже економічно розвинених і самодостатніх). Подібну тенденцію, спрямовану більше на те щоб «здаватися», а не «бути» можемо простежити і у вищезгаданих Законах, спрямованих на спрощення ведення бізнесу в Україні. До прикладів її прояву можна віднести доволі дискусійне зменшення кількості податків і зборів, деклароване зменшення навантаження на фонд оплати праці за рахунок зменшення ЄСВ, яким практично неможливо скористатися на практиці.

Найпоказовішим у контексті означеної вище тенденції є те, що безпосередньо у пояснювальній записці до нового Закону «Про ліцензування...» автори вказують, зважаючи на рейтинг Doing Business «Для підвищення такого ганебного рейтингу бажано було б, в першу чергу, суттєво зменшити (мінімум на чверть) кількість видів господарської діяльності, а кількість робіт – звести до нуля». І поставленої мети автори досягають. Відповідно до нового Закону ліцензуванню підлягають 30 видів діяльності замість 53 видів згідно з чинним Законом (включно з тими, що підлягають ліцензуванню згідно зі спеціальними Законами). Однак частково такий результат досягнутий за рахунок попарного об'єднання окремих пунктів чинного закону в один – у новому (наприклад, було об'єднано п. 1 + 8 ч. 2; п. 12 ч. 1 + п. 25 ч. 2; п. 10 ч. 1+п. 10 ч. 2 ст. 9 чинного Закону).

Окремі «спрощення» викликали у середовищі самих підприємців дискусії та певні побоювання. Наприклад, це стосується Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу», яким було фактично скасовано обов'язковість наявності печаток для значної кількості суб'єктів господарювання (юридичних осіб). Однозначно позитивною рисою цього Закону є його диспозитивність, адже остаточне рішення щодо печатки він залишає за суб'єктами господарювання. Однак сам Закон є недостатнім для відмови від печаток, а крім того, за нинішніх умов (з урахуванням чинних підзаконних нормативних актів) відсутність печатки породить для підприємства у разі більше проблем, ніж необхідність її виготовлення. Однак у першому ж абзаці пояснювальної записки до законопроекту, який втілює у цей Закон автори знову апелюють до місця України у рейтингу Doing Business нижче від Сектору Газа і Лесото, а завдяки прийняттю Закону Україна «може піднятися на 21 пункт (за умови якщо інші країни не проведуть реформ, які дозволять їм випередити Україну)».

«Квінтесенцією» процесу спрощення бізнесу в Україні міг би стати не прийнятий депутатами проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих правових аспектів поліпшення позицій України у рейтингу Doing Business» (№ 2382 від 16.03.2015), який вже навіть у назві не приховує своєї основної мети.

Відтак, заслуговує на увагу зауваження науково-експертного управління Верховної Ради України до цього законопроекту: «...поліпшення позицій України у міжнародному рейтингу Doing Business має бути не метою проекту, яка повинна відображатися у його назві, а побічним результатом реалізації його положень у разі прийняття проекту...».

Підсумовуючи викладене, слід зауважити, що сам факт прагнення законодавчого забезпечення спрощення ведення господарської діяльності в Україні, безумовно, заслуговує на позитивну оцінку. Однак слід уникати впливу негативних чинників цього процесу. До них, зокрема, варто віднести пріоритетність змін кількісних показників, що часто не тягнуть за собою жодного полегшення для підприємців (наприклад, скасування плати за державну реєстрацію з наступним підняттям розміру оплати за виписки та витяги), на противагу якісним. Їх змінити важче, але користь і практичний ефект від таких нововведень будуть значно вищими. Сприяти цьому має зміна ціннісних установок наших законотворців із формального підвищення рейтингової позиції держави на прагнення реального якісного покращення умов для підприємців.

ПРИВАТНОПРАВОВІ ІДЕЇ НА ПОЧАТКУ ХХ ст. У ПРАЦЯХ Б. О. КІСТЯКІВСЬКОГО

Ляхівненко С. М.,

старший викладач кафедри правознавства ПУЕТ

Сучасна юридична наука оперує надбаннями історико-філософської спадщини українських філософів права кінця ХІХ – початку ХХ ст., що вказує на її достатню значущість та важливість у спектрі розбудови в Україні засад правової держави та громадянського суспільства. Модерні євроінтеграційні прагнення Української держави потребують законодавчого закріплення та практичної реалізації приватних прав, свобод та інтересів фізичних та юридичних осіб за прикладом країн Європи. У цьому сенсі достатньо раціональним вбачається аналіз теоретичних розробок українських правників початку ХХ-го століття з проблем правової держави, прав людини та громадянина, серед яких окремо виділяється Богдан Олександрович Кістяківський (1868–1920 рр.), – правознавець, публіцист, український філософ права, праці якого набули особливо актуального значення у зв'язку з нинішніми державотворчими